

Ministère du
TOURISME
Winnipeg
Manitoba

Het Pad van het Vreemde

De wandeling start aan La Maison du Pays des Collines, Place d'Ellezelles 1, op 160 m van *Brasserelles*. Volg gewoon de gele aanwijzingsbordjes.

Een vreemde naam, maar het is dan ook een vreemde ervaring: een wandeltochtje van 6 km in een mythische en ongewone natuur ...

Jacques Vandewatyne (1932-1999), alias Watkyne, was een man met een grenzeloze fantasie. Hij slaagde erin de emoties en de angsten uit onze kinderjaren te laten herleven.

Geïnspireerd door de folklore van Ellezelles, beplante hij het Pad van het Vreemde met allerlei wonderlijke figuren.

1. Het **Pays des Collines** (polyester) heet u welkom: Flobecq met zijn Saint-Christophe als patroonheilige, Fransnes-lez-Anvaing met zijn calvarieberg van de Dieu des Monts en Ellezelles met zijn windmolen en zijn heks.

2. **Ellezelles, het folkloredorp bij uitstek** (polyester): dit bord is zowat de samenvatting van het folkloristische leven in Ellezelles (zie nr. 42, de elektriciteitscabine). De heksen op hun bezem vervoegen Satan om deel te nemen aan de Sabbat. Op de heuvel stoomt de heksenketel.

3. **Hercule Poirot** (polyester): de beroemde detective van Agatha Christie, de Belgische speurneus die de meest ingewikkelde zaken wist op te lossen, is op 1 april 1850 geboren in Ellezelles!!! Jawel, u leest het goed: Poirot is een telg van Ellezelles. Niet te geloven en toch waar!!! Het is een typisch Belgisch personage met een Waalse vader: Jules Louis Jâke en een Vlaamse moeder: Godelieve Van Prei.

4. **'Le Saisie'** (polyester): een "nieuw" folkloristisch personage in Ellezelles, ingewijd in 1995. Het is ontstaan uit het bloemrijke taalgebruik van burgemeester Michel Rasson, die aan de krant Courrier de l'Escaut had verklaard dat hij noch van hypocrieten, noch van 'saisies' (hier synoniem

voor hypocriet) hield. Die uitspraak werd meteen de titel van het artikel, tot groot jolijt van heel wat dorpsbewoners.

5. **Quintine** (gietijzer): Bergen/Mons heeft zijn beroemde aapje, Ellezelles zijn al even beroemde heks: Quintine, eul Chorchîle d'eul Lzîles. Ze is vervaardigd uit gietijzer en siert de ingang van het Maison du Pays des Collines. Ze is niet echt kwaadaardig. Strijk haar eens met de hand over het hoofd en zeg - met het juiste accent - "*houp, houp, riki, rikète, padzeur les haies et les bouchons, vole au diâle èt co pu lon*". Dan mag u een wens uitspreken en hij zal gegarandeerd vervuld worden. Vreemd, niet?

6. **Eul Pichoûre**, een verschrikkelijke heks, in brons. Voor een luttel bedrag zal ze u een verhaal vertellen waarbij u verneemt wat de Waals-Picardische uitdrukking "pichoûre" betekent. Aha ...

7. **Jean-Jean du Ballon** en zijn echtgenote Jeannette (basreliëfs in polyester) sieren de gevel van de stamminee Chez Nous (lokaal van de vereniging Jean-Jean, de oudste van Ellezelles!). De oorsprong van de hespen- en taartenkermis is terug te vinden in de noodlanding van een luchtballon, in 1850. Ze vindt plaats op Pinkstermaandag.

8. **De Uil** (polyester)

Aanvankelijk plaatste de kunstenaar Watkyne zijn beelden her en der. Later stelden de handelaren zelf hun muren ter beschikking. Zo komt het dat een uil en Ellezelles, Lzîles in het Picardisch, twee handelszaken opfleuren.

9. **De Totems** (hout)

Ze zijn gebeeldhouwd door architect Claude Ledoux en hij plaatste ze aan de ingang van zijn woning.

Wat vindt u er van? Ik houd er wel van en ik vind dat iedere eigenaar zijn huis mag opsmukken met zijn eigen creaties.

10. **De Kerkuil** (beton) De kerkuil werd het symbool van het Natuurpark. Deze sympathieke vogel bevolkt nog steeds ons heuvelland.

11. **Een blauwe heks** (beton) met rode ogen toont de weg en herinnert u aan de magische toverspreuken.

12. **De monsters op de brug**

We zijn nu in de velden en u gaat over een beekje: de **Gogan**. Twee kleine monsters verwelkomen de bezoekers (deze beeldjes bestaan helaas niet meer, vandalen hebben ze vernietigd)

13. Op enkele meter vloeit de **Gogaret**. ‘Duivelse’ **ijzeren leuningen** beletten u om in het water te vallen. Ze werden in 2004 ontworpen door Patrick Jouret.

Patrick Jouret is een landbouwer-beeldhouwer. Hij maakt werken van recuperatiematerialen en materialen uit de industrie en de landbouw. Hij is een waardig vertegenwoordiger van de hedendaagse Recycl’Art.

14. **Draak** in recuperatiemateriaal werd gemaakt door Patrick Jouret. Het dier past bij het bestiarium van Watkyne. Het werd verworven in 2004, toen de “Biënnale van het Vreemde” werd gelanceerd. Gesoldeerd of ineens geschroefd, de werken van deze ‘agrisculpteur’ vallen evenveel op door het vernuft van de assemblage als door de plastische aantrekkelijkheid.

15. **I Mahoumeu**

Een mooi Picardisch woord voor een lelijke vogelverschrikker. Hadden onze voorouders zulke schrik van Mahomet (Mohammed) of de Mahométans dat ze de naam gebruikten voor hun vogelverschrikkers? Is het een erfenis van de kruistochten?

Geloof vooral niet dat de mahomeu er zonder reden staat. Hij waarschuwt u tegen de weinig betrouwbare personages die in het bosje rondlopen.

16. **De Steen van Rosetta** (beton)

De Steen van Rosetta laat u deze keer niet de hiërogliefen ontcijferen, maar de bezweringen die u moeten beschermen tegen de kwade geesten langs het parcours. Alleen zo kunt u heelhuids de duivel passeren. In navolging van Egyptoloog Champollion mag u nu aan het werk ...

A	U	H	Y	O	W	V	Z
B	Q	I	U	P	W	W	Z
C	W	J	U	Q	Q	X	W
D	W	K	W	R	W	Y	W
E	Q	L	Y	S	Q	Z	W
F	Y	M	Y	T	W	ALPHABET MAGIQUE DES SORCIERS <i>d'après Hsiao</i>	
G	W	N	Y	U	Z		

17. **Monsters (beton)**

Met lichtgevende ogen bespieden ze u. Let op voor de Groene Bok of de oude oma, die zich mogelijks onder de brug verbergen.

18. Nog een **vogelverschrikker** (ijzer).

Oef, we verlaten dit sinistere oord, maar het gaat omhoog. Het gaat zwaar omhoog, maar wat zien we? Een vreemd personage, helemaal rood.

19. Een **duivel** (beton) **die viool speelt!**

Bij volle maan laat hij heel dit vreemde en groteske wereldje dansen op de tonen van zijn kattengejammer. Gaat hij een deuntje spelen? Je mag nu een blik over uw schouder werpen, zonder het risico te lopen dat u verandert in een zoutpilaar. U geniet van een prachtig uitzicht op het centrum van Ellezelles.

20. De **calvarieberg van Bon Minique** had zijn 'bondjû' (goede God) verloren, enkel het kruis had het overleefd. Met toestemming van de eigenaar heeft Watkyn er een Christus op geschilderd. Aan de voet van het kruis plaatste hij een basreliëf in polyester op beton, dat een bijzonder personage voorstelt: Baptisse du Bon Minique.

Baptisse is een jeugdherinnering van Watkyne. Hij was een oude, blinde kluizenaar met verwarde haren en een witte baard, en met versleten kleren. Vermits men monumenten opricht voor generaals die duizenden van hun gelijken de dood instuurden, heeft Watkyne, als reactie, een beeld willen maken als nagedachtenis aan een eenvoudig mens die gewoon zijn leven leidde.

21. **Een roste kat** (beton) spookte in de stallingen. De geërgerde boer verkocht haar een flinke mep met een stok. Tot zijn grote verbazing zag hij 's anderendaags zijn buurvrouw Sylvanie rondlopen met haar arm in een draagdoek. Hij had er haar altijd van verdacht een heks te zijn, maar nu was hij zeker.

22. **De hut van Quintine** (hout en beton). Als je daar zin in hebt kan je met Quintine aan tafel gaan en een hapje eten. Quintine is de verschrikkelijke heks van Ellezelles. Op het dagmenu staan eul cornaille au cosènes (kraai met blauwe bosbessen), soep van paddenkwijs en als dessert een kaasje 'Crottes du diable' (duivelsdrek).

23. **Een lege omlijsting** (hout) trekt de aandacht.

Nu kom je zelf in actie. Zet u zodanig op de bank dat de kerk, het dorpscentrum en de molen een weergaloos schilderij in de lijst vormen. Nu kan je ook gaan spelen met de compositie. Maar let op: achter de bomen ligt iemand op de loer!

24. **De weerwolf** (beton)

De weerwolf zwierf door ons heuvelland. En wie weet, misschien zwerft hij hier nog steeds rond.

Hij vergreep zich aan eenzame passanten die na een avondje bij vrienden huiswaarts keerden. Hij sprong op hun rug, zette zijn klauwen in hun nek en liet zich over soms heel lange afstanden meevoeren. Vanwege zijn wolvenvel was hij onherkenbaar. Soms schoof hij aan bij een avondlijk samenzijn. Hij ging dan bij de haard zitten en eiste de eerste wafels en het eerste glaasje jenever op.

25. **Beelden van de duivel en monsters** (beton)

Dit is een beeld dat nog niet volledig afgewerkt is. De tijd moet het beeld nog afwerken. Dit beeld is nog steeds gedeeltelijk ingekapseld in plaaster. Met de tijd gaat het plaaster verdwijnen... even wachten dus.

26. **Léonard** (lood en beton)

Dit is Léonard die op zijn nachtelijke discipelen wacht. Hij staat op een sokkel met groteske figuren. Wanneer men de Sabbat verliet, moest men eerst de edele delen van Léonard kussen! Bwah ...

(vandalen hebben hun werk gedaan in juli 2006, Léonard is ondertussen zijn snuit kwijt)

27. **De paaseieren**

Welwel, we zijn niet alleen!

Bij de bank steken symbolische figuren de kop op, zoals paddenstoelen. In hun betonnen omhulsel bewonderen ze onvermoeid het landschap. Vreemd! Het lijkt wel het Paaseiland. Maar dan in het klein, natuurlijk.

28. **Chôke in béton**

Een paar meter verder krijgen we gezelschap van een mensachtige Chôke in beton (chôke is een knotwilg in het Picardisch). Het is een ode aan de bomen. Hebt u er eigenlijk al op gelet dat knotwilgen vaak menselijke trekken vertonen: er zijn krachtpatsers en slapjanussen, robuuste en ziekelijke exemplaren, machtige en onbeduidende ... Helaas zijn er duizenden onder hen gesneuveld onder de boomzaag. Als er ooit nog één overblijft, dan is deze, want die is uit ijzer en beton. Men heeft wat men verdient ...

29. **De Bosgeesten** (beton en polyester)

Aan de rand van het woud staan bosgeesten op wacht. Ga het bos niet binnen, op straffe van wrede lichamelijke kastijding!

Een van de bosgeesten eert de bekende tekenaar **René Hausman** die de kermis van Ellezelles nog opfleurde met zijn doedelzak. Een andere herinnert aan de fantastische Franse schrijver **Pierre Dubois**, een grote vriend van Ellezelles. Tussen hen staat Laïyna, een stripfiguur van René Hausman.

30. **Bosgeest op de pot** (beton)

Zelfs bosgeesten hebben natuurlijke behoeftes. Deze zit op de pot en is vastbesloten met u kennis te maken in dit vredige oord.

31. **De zaaier (gips) & de maaier (gips)**

Met deze beelden op de hekpalen brengt Watkyne hulde aan alle boeren die de grond doordenkt hebben met hun zweet.

De zaaier gooit het zaaigoed uit met de hand en vertrouwt het toe aan de aarde. Het is een uiting van hoop.

De maaier kijkt u aan. Het is het eindpunt van alle logische zaken op deze aarde. Met zeis en haak maait hij het graan. De personages doen ons nadenken over de evolutie van de landbouwtechnieken.

32. **Groene Bok**

Links, aan de rand van het bos, staat de beruchte Groene Bok. De oom van Watkyne vertelde hem daarover. Zijn ouders, die in la Miclette woonden, een gehucht van Ellezelles, gebruikten de Groene Bok als boeman, om te beletten dat de kinderen te diep in het bos zouden gaan: “eul vert bouc va vo prène!” (de Groene Bok gaat u meenemen!).

(In juli 2006 hebben een paar vandanen de "edele delen" van de groene bok vernietigd... wat jaloersheid allemaal kan doen ...)

33. **Aardmannetje**

Hij lacht en beweegt zijn armen. Wil hij ons intimideren of wil hij – volgens zijn aloude reputatie – ons een dienst bewijzen? Kunnen we hem een karweitje bezorgen dat hij, volgens het volksgeloof, zal afwerken?

34. **De nagelboom**

Er rechtover staat de nagelboom, de toeverlaat van de bijgelovigen. In de streek vindt men nog een authentiek exemplaar: de St-Pierre-eik in Ostiches, op de baan naar Ath. Wanneer men met een nagel over een zieke plek wrijft en hem nadien in de eik slaat, schijnt het dat de boom de ziekte overneemt en genezing is nabij.

35. **Cycloopvogel (beton)**

Iets lager, en aan de rechterkant, staart een cycloopvogel ons aan met zijn ene oog. Het werk werd in 2004 door vandanen beschadigd en moet vervangen worden. Wanneer de menselijke dwaasheid geen grenzen kent ...

Hieronder een van de laatste foto's net voor de vernietiging.

36. **Steltvogel (beton)**

Nu worden we beloerd door een rare steltvogel die klaar staat om op te vliegen. *(ook lelijk toegetakeld in augustus 2004).*

Nu worden we beloerd door een rare steltvogel die klaar staat om op te vliegen.

(Ook lelijk toegetakeld in augustus 2004)

37. **Uil** (ijzer)

Een uil met rode ogen houdt de heks gezelschap en wijst haar op onze aanwezigheid: "OUOU".

38. **De zus van Quintine** (beton)

Een heks ontvangt ons met open armen, maar met bebloede nagels! Het is de zus van Quintine.

39. **Het ondie met de zeven koppen** (beton)

Men vertelde bij het avondvuur dat dit monster elk jaar een jong meisje verscheurde.

40. **De doedelzakspelers** (gips)

Hoort u de vreemde muziek? Het lijkt wel een doedelzak. Kijk eens goed, de doedelzak staat op de paal, rechts, voor het huis.

Een tweede doedelzak (beton) helemaal anders (men evolueert) staat bij de grote baan.

De N57

We steken de weg Lessen-Ronse over.

41. **Opstijgende vogels** (ijzer),

Een vlucht opstijgende vogels gemaakt uit verouderd landbouwmateriaal. Vogels? Een beetje bij het haar getrokken, zullen sommigen onder u denken. Die artiesten toch!

42. **Princes Anoure**

Prinses 'Anoure' van **Brigitte Danse**. Tweede prijs van de Biënnale van het Vreemde in 2004. Pad in polyester, 80 cm hoog, geïnspireerd door het sprookje van Grimm over de pad die in een prins verandert.

43. **Idool**

'Idool' van **Marie-Christine Leisen**. Eerste prijs van de "Biënnale van het Vreemde" in 2004. Personage in beton, 3 m hoog, gekleurd in de massa.

44. **Duivel-vuilnisbak**

Duivel-vuilnisbak uit 2004, gemaakt door **Patrick Jouret**, ter gelegenheid van de eerste "Biënnale van het Vreemde". De kunstenaar heeft een boontje voor recyclage en dat verantwoordt de plaatsing van zijn sculpturen langs het Pad van het Vreemde.

45. **Vogelverschrikker (ijzer)**

Op het einde van het pad staat opnieuw een vogelverschrikker. Het wordt een manie, maar deze is speciaal. Hij is getooid met een vork, embleem van een protesterende boerengemeenschap.

46. **De haan**

De haan, ook al vervaardigd uit afgedankt landbouwmateriaal, duidt aan dat de eigenaar van het veld een fokker is van vechthanen.

Deze sport (?) bestaat hier nog, maar aangezien de Belgische wet ze verbiedt, trekken de fokkers naar de hanengevechtarena's langs de Franse grens. Voor zolang het nog kan of zoals we hier zeggen: jusquezakan!

47. **De elektrische cabine (polyester),**

Rest ons de elektrische cabine die versierd is met thema's uit de folklore van Ellezelles: het oogstfeest in Lahamaide, de Heksensabbat, het volksfeest Jean-Jean dou Ballon ... Met 'le Grand Milo' wordt hulde gebracht aan de ambachtslui uit deze wijk, de streekkaart is in het Picardisch. Een muur is voorbehouden aan lokale beroemdheden.

48. **Le mur des sots (muur der zotten) – polyesters (Fontein op de Grand-Place)**

Tussen de voorgestelde personages vindt u ook de beeldhouwer Watkyne. Het werk is van een spirituele zoon van Watkyne, namelijk **Christian Pieman**, een kunstenaar uit les Collines.

En zo zijn we terug aan ons startpunt beland. Achter het hoekje verschuilt *Brasserelles* zich.